

Vergaderjaar 1986–1987

19778

Het treffen van een inkomstenvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen van wie het inkomen duurzaam minder bedraagt dan het sociaal minimum en die als gevolg daarvan het bedrijf of beroep hebben beëindigd (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)

Nr. 16

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 24 juni 1987

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ besloot om, naar aanleiding van de brief van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 11 mei 1987 over de wijze van vermogenswaardering (19 778, nr. 15), in schriftelijk overleg te treden met hem.

De commissie brengt hiervan verslag uit door middel van openbaarmaking van de gestelde vragen en de daarop gegeven antwoorden. De concept-beschikking vermogenswaardering IOAZ en de toelichting daarop is als bijlage bijgevoegd.

De voorzitter van de commissie,
Kraaijeveld-Wouters

De griffier van de commissie,
Van der Windt

¹ Samenstelling:

Leden: Nypels (D66), Weijers (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), voorzitter, Beckers-de Bruijn (PPR), Spieker (PvdA), Moor (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Groenman (D66), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Dales (PvdA), Linschoten (VVD), Alders (PvdA), Kamp (VVD), Nijhuis (VVD), Leijse (PvdA), Doelman-pel (CDA), G. Terpstra (CDA), De Leeuw (CDA), Biesheuvel (CDA).

Piv.leden: Tommel (D66), Wolters (CDA), B. de Vries (CDA), Van Es (PSP), Worrell (PvdA), Kok (PvdA), Van Iersel (CDA), vacature PvdA, Korthals (VVD), Engwirda (D66), Van Noord (CDA), Van der Vlies (SGP), Melkert (PvdA), Van Gelder (PvdA), De Grave (VVD), Wöltgens (PvdA), Franssen (VVD), Schutte (GPV), Knol (PvdA), Paulis (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Tuinstra (CDA), Leerling (RPF).

Vragen van de leden van de C.D.A.-fractie

1

Zal de voorgestelde regeling ten aanzien van de vermogenswaardering (lijfrentes en pensioen-BV's blijven buiten beschouwing en FOR-geld niet) niet tot gevolg kunnen hebben dat de FOR in betekenis afneemt en dat het aantal lijfrentes c.q. pensioen-BV's zal toenemen?

2

Is het mogelijk dat een pensioen-BV gelden belegt in de onderneming van de zelfstandige, zodat materieel min of meer hetzelfde resultaat wordt bereikt als financiering door middel van FOR-gelden?

3

In de brief schrijft de staatssecretaris dat op het moment van vermogensvaststelling de fiscale gevolgen van de FOR zijn verwerkt. Kan dit nader worden toegelicht? Op welke wijze vindt die verwerking plaats?

4

Is in het bedrag van f 175 000 ook rekening gehouden met de FOR? Zo ja, voor welk bedrag en op welke hoogte zou de vermogensgrens dienen te liggen, indien de FOR buiten beschouwing wordt gelaten?

5

Waarom is met betrekking tot de waardering van blote eigendom niet gekozen voor de waarderingssystematiek overeenkomstig de Wet op de vermogensbelasting, met daaraan gekoppeld een anti-misbruikbepaling overeenkomstig de regeling met betrekking tot nog niet ingegane lijfrenten?

6

Tegen welke waarde wordt een recht op vruchtgebruik van de IOAZ-aanvrager gewaardeerd? Geldt voor deze waardering de norm in de Wet op de vermogensbelasting (80% van de waarde in het economisch verkeer)? Zo ja, welk artikel in de vermogensbeschikking regelt deze waardering?

7

Hoe dient een en ander te worden gewaardeerd indien de IOAZ-aanvrager de blote eigendom heeft overgedragen? Is geen anti-misbruikbepaling noodzakelijk om te voorkomen dat dit vlak voor de aanvraag van de IOAZ-uitkering gebeurt?

Vragen van de leden van de P.v.d.A.-fractie

1

Kan worden medegedeeld welke zwaarwegende argumenten voor een eenmalige vaststelling van de waarde van het vermogen pleiten en is een jaarlijkse c.q. meerjarige waardebepaling overwogen? Zo neen, waarom niet?

2

a. Is met betrekking tot de waardering van het blote eigendom op 80% van de waarde van het volle eigendom en van het recht van (vrucht)gebruik overwogen om bij de feitelijke waarde in het economische verkeer aan te sluiten? Welke argumenten zouden zich tegen zo een waardering verzetten?

b. Kan de forfaitaire waardering van het blote eigendom nader worden onderbouwd? Kan daarbij tevens worden weergegeven in hoeverre de eigendomsfictie in de Wet op de Vermogensbelasting zich verhoudt met de onderhavige waardering? Staan die niet haaks op elkaar?

c. Kan de waardebepaling van het recht van (vrucht)gebruik voor de IOAZ nader worden uiteengezet en toegelicht? Kan daarbij tevens worden aangegeven hoe deze waardering zich verhoudt met die van het blote eigendom?

3

Indien het zo is dat de waarde van het recht van (vrucht)gebruik niet in aanmerking wordt genomen, ontstaat dan niet het gevaar dat de weg wordt opengezet van een zodanige belegging van het vermogen dat de inkomenstoets wordt ontgaan?

4

a. Kan de verwijzing naar de fiscale behandeling van levensverzekeringen voor wat betreft het niet van toepassing doen zijn van de vrijstelling voor lijfrenten gefinancierd met koopsommen nader worden toegelicht? Is de uitzondering van de levensverzekeringen gefinancierd met een koopsom niet een specifiek voor de Wet op de Vermogensbelasting, dat daarmee het onbelast beleggen in beleggingspolissen werd tegengegaan? Deze problematiek doet zich hier door de termijn van 3 jaar toch niet voor.

b. Treedt er bij de voorgestelde waardering geen spanning op tussen lijfrenten onderling en tussen sommige lijfrenten en pensioenvoorzieningen anderzijds gericht op de oudedagsverzorging?

5

Moet het niet van toepassing doen zijn van de vrijstelling van lijfrenten voorzover deze rechten zijn verkregen door middel van het voldoen van een koopsom zo begrepen, dat ook bij regelmatige koopsomstortingen de vrijstelling niet van toepassing is? Zo ja, kan de staatssecretaris de ratio daarvan aangeven?

6

Kan nader worden toegelicht hoe de waardering van stamrechten verloopt bij de staking van de onderneming voor zover die betrekking hebben op:

a. de omzetting van de FOR in een stamrecht en
b. aanwending van de stamrechtvrijstelling. Hoe verhoudt deze benadering zich met de aan de fiscale faciëring achterliggende motieven?

's-Gravenhage, 23 juni 1987

Door de leden van de fracties van het C.D.A. en de P.v.d.A. is, mede naar aanleiding van mijn brief van 11 mei 1987 nog een aantal schriftelijke vragen gesteld over de ontwerp-beschikking vermogenswaardering IOAZ (19 778, nr. 15). Voordat ik deze vragen beantwoord, deel ik u mede dat ik bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer heb toegezegd de onderhavige beschikking te wijzigen. Dit betreft het buiten beschouwing laten van het blote eigendom van een woning van de IOAZ-er, die bewoond wordt door zijn ouders of schoonouders.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen welke zwaarwegende argumenten voor een eenmalige vaststelling van de waarde van het vermogen pleiten en of een jaarlijkse, c.q. meerjarige waardepeiling is overwogen.

Bij de beëindiging van het bedrijf of beroep komt het vermogen vrij. Dat is het juiste moment voor de vermogensvaststelling in het kader van de IOAZ.

Daarbij wordt ook uitgegaan van een forfaitaire opbrengst van dit vermogen. De gewezen zelfstandige kan het vermogen beleggen op de manier, die hij verkiest. Mogelijke fluctuaties in de waarde en opbrengsten van beleggingen, zijn in belangrijke mate afhankelijk van de beleggingsvorm. Daarom wordt met het bij bedrijfsbeëindiging beschikbaar vermogen rekening gehouden en blijft het bij deze eenmalige vaststelling. Hiervoor is mede gekozen uit oogpunt van doelmatigheid en gezien de uitvoeringstechnische mogelijkheden.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen of als gevolg van de voorgestelde regeling ten aanzien van de vermogenswaardering – lijfrentes en pensioen-BV's blijven buiten beschouwing en het geld dat op grond van de Fiscale Oudedagsreserve (FOR) is gereserveerd niet – niet tot gevolg kan hebben dat de FOR in betekenis zal afnemen en het aantal lijfrentes of pensioen-BV's zal toenemen. Daarbij wordt tevens gevraagd of het mogelijk is dat een pensioen BV gelden in de onderneming van de zelfstandige belegt zodat materieel min of meer hetzelfde resultaat wordt bereikt als met financiering middels FOR gelden.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen een nadere toelichting op de waardering van stamrechten bij staking van de onderneming, voor zover die betrekking hebben op de omzetting van de FOR in een stamrecht en de aanwending van de stamrechtvrijstelling. De leden van de C.D.A.-fractie vragen ook een nadere toelichting op het verwerken van de fiscale consequenties van de FOR.

Ten slotte vragen deze leden of in het bedrag van f 175 000 ook rekening is gehouden met de FOR en zo ja, op welke hoogte dit bedrag zou dienen te liggen indien de FOR buiten beschouwing wordt gelaten.

De Fiscale Oudedagsreserve is een vorm van belastinguitstel. Daarmee wijkt de FOR sterk af van lijfrentepolissen en pensioen-BV's waarmee middels regelmatige betalingen een pensioenvoorziening wordt opgebouwd. De ondernemers kunnen kiezen tijdens de bedrijfsuitoefening al dan niet gebruik te maken van de FOR en daarmee een deel van de winst door reservering buiten de belastingheffing te houden. Is gebruik gemaakt van de FOR dan dient bij de bedrijfsbeëindiging de belasting over het gereserveerde bedrag te worden betaald. Wel kan bij de bedrijfsbeëindiging desgevraagd gebruik worden gemaakt van een vrijstelling, die met ingang van 1987 is verhoogd tot maximaal f 35 000.

Voorts kan desgevraagd over de resterende eindafrekeningswinst het bijzondere tarief worden toegepast.

Dit houdt in dat over deze winst minimaal 20% en maximaal 54% belasting wordt betaald. Het percentage dat over de stakingswinst

inclusief FOR in een individueel geval moet worden betaald is afhankelijk van het inkomen in de 4 jaren voorafgaand aan de beëindiging. Op deze manier kan het bedrag aan belasting worden berekend dat naast eventueel aanwezige andere schulden in mindering wordt gebracht op de bezittingen, teneinde het vermogen van de IOAZ-aanvrager vast te stellen. De consequenties van de FOR zijn op deze manier derhalve verwerkt voordat het vermogen is vastgesteld. In het bedrag van f 175 000 is dan ook geen rekening gehouden met de FOR.

Wordt de FOR omgezet in een stamrecht, bijv. door aankoop van een recht op lijfrente dan behoeft over deze reserve geen inkomstenbelasting te worden betaald. De belastingbetaling wordt in wezen verder uitgesteld. Bij de waardebepaling van dit recht wordt rekening gehouden met deze toekomstige belasting. Op grond van artikel 4, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de vermogensbelasting wordt 30% van dit stamrecht voor dat doel als belastingschuld aangemerkt, die op de waarde in mindering komt.

Wordt de stamrechtvrijstelling aangewend voor de aankoop van een niet ingegane lijfrente dan vindt een soortgelijke procedure plaats. De waarde van deze lijfrente, verminderd met de forfaitair vastgestelde belastingschuld, behoort tot de bezittingen van de gewezen zelfstandige.

De bedragen, die aan het bedrijf worden onttrokken en op een lijfrente-polis of in een pensioen-BV worden gestort hebben een geheel ander karakter dan de FOR. Op grond van een richtlijn van het Ministerie van Financiën van 13 februari 1986 mag van het vermogen, dat in een pensioen-BV is belegd, niet meer dan 10% in het bedrijf van de zelfstandige zelf worden belegd.

Als gevolg van de vermogensbeschikking IOAZ valt geen verschuiving van FOR naar lijfrente of pensioen-BV te verwachten.

Voor lijfrentes en pensioen-BV's zijn immers liquide middelen nodig, die aan het bedrijf moeten worden onttrokken, terwijl van de FOR altijd gebruik kan worden gemaakt binnen het bedrijf.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen een nadere toelichting op de verwijzing naar levensverzekeringen bij het niet vrijlaten van lijfrenten, die met koopsommen zijn aangekocht. Daarbij vragen deze leden of er bij de voorgestelde waardering geen spanning optreedt tussen lijfrenten onderling en sommige lijfrenten en pensioenvoorzieningen.

Ten slotte vragen deze leden of bij regelmatige koopsomstortingen (in plaats van een koopsom ineens) de vrijstelling ook niet van toepassing is.

De vrijstelling van pensioenrechten sluit nauw aan bij het in de loon- en inkomstenbelasting gehanteerde begrip pensioenregeling. Daaronder wordt begrepen een pensioen dat niet uitgaat boven hetgeen naar maatschappelijke opvattingen, mede in verband met diensttijd en genoten beloning, redelijk moet worden geacht.

Ook bij lijfrenten, waarvoor regelmatig premie wordt betaald, mag worden aangenomen dat de omvang van de opgebouwde oudedagsvoorziening redelijk is in verhouding tot de behaalde jaarinkomens. Bij koopsommen worden (veelal ineens) omvangrijke vermogensbedragen belegd, waardoor naar mijn mening een vrijstelling – ook als dit langer dan drie jaar voor de bedrijfsbeëindiging is gebeurd – niet verantwoord is.

In artikel 8, tweede lid, onderdeel e, van de Wet op de vermogensbelasting wordt aangegeven dat onder een koopsom mede wordt verstaan het verschuldigd zijn van periodieke premies over een tijdvak dat niet langer is dan vijf jaar, alsmede de betaling van wisselende periodieke premies, waarvan de hoogste meer bedraagt van het tienvoud van de laagste premie welke bij de overeenkomst is voorzien. Indien regelmatig stortingen van koopsommen als hier bedoeld hebben plaatsgevonden is de vrijstelling niet van toepassing. Het is immers mogelijk ook op deze manier aanzienlijke vermogens buiten het bedrijf te beleggen, al dan niet in de periode van 3 jaar. Daarom acht ik het nodig die lijfrenten, die op

deze manier zijn verkregen te waarderen. Verschillen in behandeling naar de aard van de verkregen lijfrenten en in vergelijking met pensioenvoorzorgingen acht ik derhalve gerechtvaardigd.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen waarom met betrekking tot de waardering van blote eigendom niet is gekozen voor de waarderingssystematiek conform de Wet op de vermogensbelasting, met een anti-misbruikbepaling conform de regeling met betrekking tot nog niet ingegane lijfrenten.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vragen waarom het blote eigendom wordt gewaardeerd op 80% van de feitelijke waarde in het economische verkeer. Daarbij stellen deze leden de vraag of de eigendomsfictie in de Wet op de vermogensbelasting niet haaks staat op de onderhavige waardering.

Tevens vragen de leden van beide fracties naar de waardering van het recht op vruchtgebruik. De leden van de C.D.A.-fractie vragen daarbij hoe één en ander dient te worden gewaardeerd indien de IOAZ-aanvrager het blote eigendom heeft overgedragen en of er geen antimisbruikbepaling noodzakelijk is om te voorkomen dat één en ander vlak voor de aanvraag van de IOAZ uitkering gebeurt. De leden van de fractie van de P.v.d.A.-fractie vragen of dan niet het gevaar ontstaat van een zodanige belegging van het vermogen dat de inkomenstoets wordt ontgaan.

In de Wet op de vermogensbelasting wordt degene belast, die de vruchten van het vermogen heeft.

In de IOAZ als sociale zekerheidswet kan een dergelijke eigendomsfictie, zoals de leden van de P.v.d.A.-fractie dit typeren, niet worden gehanteerd. De toets heeft immers betrekking op het *eigen* vermogen en kan niet gelden voor vermogen van derden. Aansluiting bij de Wet op de vermogensbelasting zou betekenen dat het blote eigendom bij de vermogensvaststelling buiten beschouwing blijft, terwijl de vruchten van het vermogen aan de vruchtgebruiker (niet IOAZ-er) toekomen.

Deze systematiek zou tot ontwijking kunnen leiden. Een anti-misbruikbepaling, waarbij alleen rekening wordt gehouden met het ontstaan van bloot eigendom in de laatste drie jaren voor bedrijfsbeëindiging, geeft hiertegen onvoldoende soelaas. Anders dan bij periodieke betalingen voor een lijfrente kan het immers gaan om een aanzienlijke vermogensverschuiving, waarmee naar mijn mening ook rekening moet worden gehouden wanneer dit een vroegere fase heeft plaatsgehad. De uitzondering van de eigen woning van de IOAZ-er welke door de ouder(s) wordt bewoond, die ik, zoals in de aanhef is aangegeven, wil maken, heeft voor dit regime geen ongewenste gevolgen.

De waardering van het blote eigendom op 80% van de waarde in het economische verkeer in plaats van de feitelijke volledige waarde is gerechtvaardigd omdat in de IOAZ het blote eigendom in plaats van het vruchtgebruik wordt belast. Bij vruchtgebruik geldt in de Wet op de vermogensbelasting ook de 80%-waardering. Hoewel ook een waardering tegen de volle waarde valt te verdedigen, waarvan aanvankelijk in de ontwerp-beschikking werd uitgegaan, acht ik het daarom bij nader inzien verantwoord de waarderingsgrondslag van de vermogensbelasting te volgen. Dit temeer omdat het in het algemeen overdracht in familieverband betreft.

Mede naar aanleiding van de gestelde vragen zal ik in de beschikking een bepaling opnemen, waarin b en w de mogelijkheid wordt geboden het vermogen te herwaarderen indien toepassing van de vastgestelde vermogenswaardering tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt, gelet op de aard en de strekking van de wet.

Zoals hiervoor is aangegeven blijft de waardering van het vruchtgebruik op zich buiten beschouwing in het kader van de IOAZ, maar wordt het blote eigendom belast. Indien de IOAZ-aanvrager het blote eigendom vlak voor de aanvraag heeft overgedragen, dan geldt in principe geen andere

waardering dan in het geval van verkoop tegen de waarde in het economische verkeer. Indien het eigendom is overgedragen aan kinderen, hetgeen ook in een eerder stadium het geval kan zijn, waarbij de IOAZ-aanvrager het vruchtgebruik behoudt, moet worden bezien of die transactie tegen een redelijke prijs heeft plaatsgevonden. Wordt daarbij vastgesteld dat deze transactie tot het ontwijken van de inkomsttoets leidt, dan kunnen b en w op grond van de genoemde anti-misbruik bepaling het vermogen nader vaststellen overeenkomstig een reële overdrachtsprijs.

Bij geruisloze overdracht is niet de boekhoudkundige waarde maar de economische waarde waarderingsgrondslag, zoals in de toelichting op de beschikking is aangegeven.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf

Gelet op artikel 7, zesde lid van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Stb. 1987, ...);

Besluit:

Artikel 1

1. De waarde van het vermogen, bedoeld in artikel 7, tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen wordt vastgesteld onmiddellijk nadat het bedrijf of beroep is beëindigd.

2. Bij de vaststelling van het vermogen ingevolge het eerste lid zijn de volgende bepalingen van de Wet op de vermogensbelasting 1964 (Stb. 1964, 520) van overeenkomstige toepassing:

artikel 3, tweede lid;

artikel 4;

artikel 7, eerste lid onderdelen a t/m c;

artikel 8;

artikel 9;

artikel 10, alsmede het op grond van het tweede lid vastgestelde uitvoeringsbesluit (Stb. 1964, 525);

artikel 24;

3. In afwijking van het tweede lid zijn van artikel 8, tweede lid, van de Wet op de vermogensbelasting:

a. de onderdelen c en d niet van overeenkomstige toepassing indien de aldaar bedoelde rechten zijn verkregen door middel van het voldoen van een koopsom of indien de premiebetaling is aangevangen binnen 3 jaar voor het indienen van een aanvraag;

b. onderdeel e niet van overeenkomstige toepassing indien de aldaar bedoelde polissen dienen als basis voor de financiering van de zelfbewoonde eigen woning.

Artikel 2

Dit besluit, dat met de daarbij behorende toelichting in de Nederlandse Staatscourant zal worden geplaatst, treedt in werking met ingang van 1 juli 1987.

De staatssecretaris voornoemd,

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Dit besluit geeft nadere regels voor de vaststelling van de grootte van het eigen vermogen van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot na beëindiging van het bedrijf of beroep. Vaststelling van dit vermogen is nodig in verband met het bepaalde in artikel 7, tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) (Stb. 1987, ...).

Artikel 7, tweede lid, geeft aan dat bij een vermogen van meer dan f 175 000 tot het inkomen van de gewezen zelfstandige 5% van het meerdere vermogen wordt gerekend. In de toelichting op de Wet is aangegeven waarom is gekozen voor een beperkte inkomenstoets uit vermogen.

Uitgangspunt voor de vermogenswaardering is de waarde van het vermogen op het moment dat betrokkene het zelfstandig ondernemerschap beëindigt. Onder beëindiging wordt in de regel verstaan het liquideren of verkopen van het bedrijf of beroep maar het kan ook inhouden het uittreden uit een samenwerkingsverband of rechtspersoon.

Ter bepaling van de hoogte van het vermogen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de wijze van waardering zoals staat aangegeven in hoofdstuk II van de Wet op de vermogensbelasting (Stb. 1964, 520).

In deze wet wordt aangegeven wat in de zin van de Wet op de vermogensbelasting bezittingen en schulden zijn en hoe deze worden gewaardeerd. Uitgangspunt daarbij is dat in aanmerking wordt genomen de waarde welke in het economische verkeer aan bezittingen en schulden kan worden toegekend. In het algemeen betekent dit dat de waarde van de bezittingen de prijs is, die de meest biedende koper, bij verkoop onder normale omstandigheden, bereid is te betalen.

In de wet zijn echter een aantal vrijstellingen toegestaan. Deze vrijstellingen kunnen in het kader van dit besluit niet volledig worden overgenomen vanwege het verschillend karakter van de vermogensbelasting en de inkomenstoets in verband met vermogen in de IOAZ. Ook om te vermijden dat het vermogen zodanig wordt belegd, dat daarmee de inkomenstoets wordt ontgaan, is niet geheel aangesloten bij de waarderingsgrondslagen in de Wet op de vermogensbelasting.

De afwijkingen zijn echter tot enkele beperkt (vruchtgebruik, veldinventaris, lijfrenten). In de artikelsgewijze toelichting wordt hierop verder ingegaan.

In het geval het bedrijf is geliquideerd of verkocht zal het veelal eenvoudig zijn de hoogte van het vermogen vast te stellen. Het voorheen aanwezige ondernemingsvermogen is dan immers meestal aanwezig in de vorm van liquide middelen of van vorderingen waarmee de waarde is gegeven. Ditzelfde geldt voor het bedrag van resterende schulden. Niet te gelde gemaakte vermogensbestanddelen worden overgebracht naar het privévermogen. De waarde zal dan moeten worden vastgesteld. Het is echter ook mogelijk dat (een deel van) het vermogen belegd blijft in een zelf bewoonde woning of reeds was belegd in bijvoorbeeld aandelen of lijfrentepolissen. Voor de waardering gelden de regels van dit besluit.

In het geval de waarde van de bezittingen hoger is dan de waarde die voorkomt op de fiscale balans moet rekening worden gehouden met eventueel over deze meerwaarde te betalen inkomstenbelasting. Wat deze belasting betreft vallen de lijfrentepolissen onder de rechten als bedoeld in artikel 4, vierde lid, onderdeel b van de Wet op de vermogensbelasting.

In die gevallen waarin bij beëindiging de hoogte van het vermogen niet eenvoudig is vast te stellen omdat er nog activa moeten worden verkocht of omdat de fiscale eindafrekening nog moet plaatsvinden, zal het nodig kunnen zijn voorlopig te taxeren. Ditzelfde kan zich voordoen indien de

beëindiging verband houdt met het uittreden uit een samenwerkingsverband of rechtspersoon. In die gevallen is het nodig dat het aandeel van aanvrager in het bedrijfsvermogen wordt vastgesteld. Voorlopige taxatie zal met name een rol spelen indien naar verwachting het vermogen boven de in artikel 7 genoemde grens uitkomt. Zodra de waardering op grond van de feitelijke opbrengst van het beëindigde bedrijf bekend is, wordt met inachtneming van de regels van dit besluit, het vermogen nader vastgesteld voor de toepassing van de inkomstenstoets. Een afwijkende waardering op grond van de vermogensbelasting kan aanleiding zijn de vermogenswaarde te corrigeren.

In het geval het bedrijf of beroep «geruisloos» wordt overgedragen aan (bijvoorbeeld) kinderen, vindt voor de fiscale aangifte geen aparte taxatie plaats. In die gevallen zijn de gegevens over het vermogen in het voor beoordeling van de aanvraag opgemaakte rapport maatgevend. Dit betekent dat ook in deze situatie uitgegaan wordt van de waarde welke aan bezittingen in het economische verkeer wordt toegekend en niet van de veelal afwijkende boekhoudkundige waardering. Bij de waardering van de grond mag dan worden uitgegaan van de waarde in verpachte staat, hetgeen ook bij de vermogensbelasting gebruikelijk is. Hetzelfde kan zich voordoen bij uittreding uit een samenwerkingsverband of rechtspersoon.

Omdat dan niet aangesloten kan worden bij de door de fiscus vastgestelde vermogenswaardering is het gewenst voor de waardevaststelling, in verband met de inkomstenstoets uit vermogen, zonedig een expert in te schakelen. Met name kan zich dat bij onroerend goed voordoen.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Het tweede lid geeft aan welke artikelen van de Wet op de vermogensbelasting van overeenkomstige toepassing zijn.

Het beginsel van deze wet is, dat het vermogen de waarde heeft van de bezittingen die in het economische verkeer daaraan kan worden toegekend onder aftrek van de schulden. Deze wet kent echter een aantal vrijstellingen.

De belangrijkste vrijstellingen, die ook in dit besluit gelden, zijn:

- a het niet toekennen van waarde aan rechten die berusten op een pensioenregeling; met deze rechten worden gelijkgesteld de rechten, die zijn opgebouwd in een zogenaamde pensioen besloten vennootschap;
- b de waarde van een zelf bewoonde eigen woning wordt gesteld op 60 percent van de verkoopprijs welke zou kunnen worden verkregen, indien deze woning niet zou worden gebruikt.

De afwijkingen van de Wet op de vermogensbelasting zijn:

c de bezittingen, belast met vruchtgebruik of recht van gebruik als bedoeld in artikel 6 van die wet, worden niet aangemerkt als bezittingen van de (vrucht) gebruiker, maar worden volledig aangemerkt als bezittingen van de aanvrager. Evenzo worden schulden behorende tot met vruchtgebruik belast vermogen aangemerkt als schulden van de aanvrager.

Overeenkomstig de Wet op de vermogensbelasting worden deze bezittingen en schulden gewaardeerd op 80% van de waarde in het economische verkeer;

d de veldinventaris behoort wel tot de bezittingen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel d, en gelden niet de vrijstellingsbedragen voor in ondernemingen belegd vermogen als bedoeld in artikel 7, tweede en derde lid;

e tot de bezittingen behoren wel de in artikel 8, tweede lid, onderdelen c en d, bedoelde rechten op (niet) ingegane lijfrenten indien deze zijn verkregen door middel van het voldoen van een koopsom of indien de premiebetaling is aangevangen binnen 3 jaar voor het indienen van de aanvraag. Overeenkomstig de Wet op de vermogensbelasting wordt de waarde van ingegane lijfrenten vastgesteld aan de hand van artikel 2, van

het Uitvoeringsbesluit vermogensbelasting van 18 december 1964 (Stb. 525). Aan de hand van onderdeel 7 van laatstgenoemd artikel wordt de waarde van niet ingegane lijfrenten gesteld op het bedrag waarvoor dergelijke rechten op dat moment zouden kunnen worden aangekocht.

Het derde lid van artikel 1 geeft voorts aan dat de polissen van levensverzekeringen als bedoeld in artikel 8, tweede lid, onderdeel e, tot de bezittingen behoren, indien deze zijn afgesloten als basis voor de financiering van de zelf bewoonde eigen woning.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf